

Recente roofvogelliteratuur

Rob G. Bijlsma

Bakker T. 1995. Haviken in de regio Bergen op Zoom. Veerkracht 6(1): 15-17.

Op c. 5000 ha in westelijk Noord-Brabant werden in 1990-94 20-25 paren Havik vastgesteld. De gemiddelde afstand van een nest tot het dichtstbijzijnde buurnest was in 1994 1713 m. Acht paren in 1994 brachten 1x 0, 2x 1, 4x 2 en 1x 3 jongen groot. Er werden 114 prooien gevonden, voornamelijk Hout- en Postduiven, Spreeuwen en Kauwen.

Bakker T. 1995. Slechtvalken het jaar rond. Veerkracht 6(1): 32-34.

Overzicht van waarnemingen van Slechtvalken in westelijk Noord-Brabant, met diverse observaties van baltsgedrag in het voorjaar.

Bavoux C., Burneleau G., Nicolau-Guillaumet P. & Picard M. 1994. Le Busard des Roseaux *Circus a. aeruginosus* en Charente-Maritime (France). VII - Déplacement et activité journalière des adultes en hiver. *Alauda* 62: 281-288.

In centraal westelijk Frankrijk zijn Bruine Kiekendieven opmerkelijk plaatstrouw. Van de 122 als broedvogel gemerkte adulte vogels bleek zich 's winters 78.7% binnen een straal van 25 km van de nestplaats te bevinden. De actie-radius van drie gezenderde vogels varieerde van 4.8-20 km² (gemiddeld 7.6 km²). Tijdens daglicht brachten deze vogels 18-44% van de tijd in de lucht door.

Bělka T., Mrlík V. & Vrána J. 1995. [Current status of Peregrine Falcon (*Falco peregrinus*) in the Czech Republic and a conservation strategy.] *Buteo* 7: 193-194.

In de jaren tachtig en vroege jaren negentig naar schatting 0-3 (max. 5) broedparen in van de Slechtvalk in Tsjechië. In 1993 broedden er vermoedelijk 2 paren in Zuid-Bohemen en 1 paar in Oost-Bohemen, en 5-7 broedpogingen werden elders geregistreerd.

van der Bent G. 1995. Broedt de Boomvalk in de bebouwde kom van Katwijk? *Duinstag* 1995(3): 31-32.

Waarnemingen van jagende en prooidragende Boomvalken doen vermoeden dat er een paar in/nabij Katwijk broedde in 1995.

Bezzel E. 1994. Brutbiologie und Populationsdynamik des Steinadlers (*Aquila chrysaetos*) im Werdenfelser Land/Oberbayern. *Acta ornithoecol.* 3: 5-32.

In 1983-92 hielden 12 paren Steenarend territoria bezet in een gebied van 893 km² in de noordelijke Alpen van Beieren. De reproductie was met 0.25 jongen/paar laag, deels door verstoring van territoriale paren door niet-territoriale Steenarenden in de periode voorafgaande aan de eileg en door een hoge sterfte onder nestjongen (vermoedelijk voedselgebrek). De jaarlijkse sterfte onder volwassen territoriumhouders was 7.5%. Indien de sterfte onder uitgevlogen jongen 50% of meer bedraagt voordat de geslachtsrijpe leeftijd wordt bereikt (en daar waren aanwijzingen voor), is de reproductie niet in staat de geleden verliezen op te vangen. Met andere woorden: de stabiele stand wordt bereikt door immigratie.

Biemans J. 1995. Terugmelding geringde Slechtvalk. *Slechtvalk Nieuwsbrief* 1(2): 8.

Vondst van een ziek vrouwtje Slechtvalk op 29 augustus 1995 op de Hellegatsplaten. Vermagerd en verlamingsverschijnselen (?). Mogelijk slachtoffer van botulisme (veel eendekadavers ter plekke). Opgelapt en op 3 oktober losgelaten op vindplaats. Helaas geen biometrie of rui genoteerd. Deze vogel werd op 16 mei 1993 langs de Limburgse Maas als nestjonge geringd (op 125 km afstand).

Biemans J. 1995. Overzicht nestkasten 1995 (tot half november). *Slechtvalk Nieuwsbrief* 1(2): 9-10.

Overzicht van waarnemingen (of het ontbreken daarvan) van Slechtvalken bij speciaal voor Slechtvalken opgehangen nestkasten in Limburg (2 kasten), Noord-Brabant (2), Gelderland (1), Overijssel (1), Groningen (1). In ZW-Nederland hangen nog eens 3 kasten in hoogspanningsleidingen.

Bildstein K.L. & Zalles J.I. (eds.) 1995. Raptor migration watch-site manual. Hawk Mountain Sanctuary Association, Kempton. Te bestellen bij: Hawks Aloft Worldwide, Hawk Mountain Sanctuary, RR 2 Box 191, Kempton, Pennsylvania 19529 USA (Tel. 610-756-6961, Fax. 610-756-4468). Prijs \$20.-

Op initiatief van Hawks Mountain Sanctuary wordt al geruime tijd gewerkt aan een overzicht van alle plekken ter wereld waar gestuwde roofvogeltek optreedt, met als voornaamste reden om effectieve bescherming van die plekken te realiseren. Deze lokaties zullen t.z.t. in een atlas worden gepubliceerd. De onderhavige handleiding geeft gedetailleerde informatie over alle aspecten die met roofvogeltek te maken hebben: biologie van trekken- de roofvogels, hoe onderzoek te doen, hoe te monitoren, hoe gegevens te verwerken, educatie, ecotoerisme, ledenwerfacties, hoe vrijwilligers te mobiliseren, en relevante bibliografieën. Alle onderwerpen worden bondig behandeld en worden gevolgd door belangrijke referenties voor naslag, enkele voorbeelden en lijsten met

adressen van groepen/personen die zich met dat onderwerp bezighouden. Hoewel de Amerikaanse situatie enigszins de boventoon voert, is de aanpak verhelderend. Bovendien kan er veel worden opgestoken van allerlei organisatorische aspecten rond roofvogeltek. Een absolute must voor tellers en organisaties die niet opnieuw het wiel willen uitvinden. Het wachten is nu op de Atlas, waarvoor inmiddels 170 plekken zijn beschreven en 100 andere plekken worden ingevoerd. Publicatie wordt eind 1996 verwacht.

Clark W.S. & Allan D. 1995. Specimen of Eurasian Sparrowhawk *Accipiter nisus* from South Africa verified. Journal of African Raptor Biology 10: 39.

Een exemplaar van de Sperwer in de collectie van het Zuid-Afrika Museum in Transvaal werd opnieuw bekeken door Clark, die concludeerde dat het inderdaad een Sperwer betrof (en geen Afrikaanse sperwersoort), en wel een onvolwassen mannetje. Volgens Allan echter is het een prachtig opgezette adulte Sperwer, die vermoedelijk tijdens een verhuizing is meegekomen naar Zuid-Afrika. (Overigens verbazingwekkend dat het zelfs bij een museumexemplaar mogelijk bleek de leeftijd verkeerd te benoemen, zoals blijktbaar door Clark werd gedaan.)

Cotgreave P. 1995. Relative importance of avian groups in the diets of British and Irish predators. Bird Study 42: 246-252.

Een vergelijking van verschillende studies naar de voedselkeus van roofvogels en roofzoogdieren bracht aan het licht dat er binnen één soort opmerkelijk weinig verschil was te ontdekken in welke prooigroepen het hoofdbestanddeel van het menu uitmaakten. Deze kennis kan worden gebruikt om uitspraken te doen over de prooikeus van o.a. roofvogels in gebieden waar geen voedsellijsten van bestaan (al blijven veldstudies uiteraard altijd te prefereren).

Cresswell W. 1995. Selection of avian prey by wintering Sparrowhawks *Accipiter nisus* in southern Scotland. Ardea 83: 381-389.

Sperwers kozen 's winters prooi-soorten van 51-150 g in een klein estuarium in Schotland. Sommige prooi-soorten bleken veel kwetsbaarder voor predatie te zijn dan andere. Dit werd bekeken door het aandeel dat iedere prooi-soort in de totale prooijijst uitmaakte af te zetten tegen het aandeel dat de respectieve prooi-soorten in de totale winterpopulatie uitmaakten (kwetsbaarheidsindex). Tót een gewicht van 150 g liepen prooivogels een grotere kans te worden gepakt naarmate ze zwaarder waren. In dit gebied werden vooral Tureluurs en Bonte Strandlopers gegrepen.

Delić A. & Mužinić J. 1995. Breeding of the Booted Eagle *Hieraetus pennatus* in North-Western Croatia. Orn. Verh. 25: 219-222.

Een jonge, niet-vliegvlugge Dwergarend werd in de Bilogora Bergen van NW-Croatië gevonden, aan de uiterste westgrens van zijn verspreidingsgebied.

van Dijk J. 1995. Een overwinteraar bij de centrale Harculo in Zwolle. Slechtvalk Nieuwsbrief 1(2): 5-8.

Vermoedelijk dezelfde (ongeringde) vrouw Slechtvalk (ruiend van eerste- naar tweedejaars) overwinterde in twee seizoenen op een centrale bij Zwolle. Vaste zit- en slaapplekken op de centrale. Vondsten van ruiveren. Prooien in 1994/95: 1 Waterhoen, 1 Stormmeeuw, 10 (verwilderde) postduiven, 1 lijster, 1 Kauw. Prooien in oktober en november 1995: 25 postduiven, 2 Holenduiven, 1 Houtsnip, 1 Kleine Alk, 1 Spreeuw.

Eggenhuizen T. & Breek K. 1995. Vangst van een Torenvalk *Falco tinnunculus* met één poot. Limosa 68: 119-120.

Op 2 september 1994 werd in Almere een Torenvalk gevangen met één poot. Geen open wond, maar geheeld en dus al geruime tijd geleden gebeurd. De buitenteen van de overgebleven voet was naar buiten gegroeid, waardoor de vogel was aangepast aan het staan op één poot. Verkeerde in normaal stadium van de rui en wog 215 gram. Vogel werd geringd en losgelaten. Op 5 oktober werd de vogel doodgereden. De rui bleek normaal te zijn voortgeschreden. Het laat zien dat een gehandicapte roofvogel lange tijd in het wild kan overleven.

Ellenberg H. & Kühnast O. 1995. Zeitliche und räumliche Trends in den Depositionsraten von Schwermetallen im Raum östlich von Hamburg, untersucht mit Hilfe von Habichtsfedern. Corax 16: 125-132.

Voor de periodes 1983-87 en 1988-92 werd het gehalte van lood, cadmium en koper op geruide veren van havikwijfjes gemeten in de omgeving van Hamburg. Het gaat om zware metalen die door de lucht worden aangevoerd en zich vastzetten op veren. Een cumulatief effect als gevolg van passage door de voedselketen is hier dus niet aan de orde (zoals bijv. bij DDT). De depositie van de drie metalen bleek af te nemen met toenemende afstand tot de metropool Hamburg. Een vergelijking tussen beide periodes toonde verder aan dat de depositie van cadmium en koper niet was veranderd, maar dat lood sterk was afgenomen. Deze bevindingen strookten met directe metingen die in hetzelfde tijdvak en in hetzelfde gebied werden uitgevoerd. Voor biomonitoring zijn haviksveren dus ook zeer geschikt.

Goethals T. & Delaert J. 1995. Voorjaarstrek van dagroofvogels aan de Vlaamse middenkust. Mergus 9: 74-102.

In voorjaar 1994 werden in totaal 15 soorten met 793 exemplaren waargenomen. De talrijkste trekkers waren Bruine Kiekendief (n=366), Sperwer (n=118), Torenavalk (n=74), Buizerd (n=54) en Boomvalk (n=53). Daarnaast werden 27 Smellekens, 17 Blauwe en 6 Grauwe Kieken, 16 Zwarte en 7 Rode Wouwen, 10 Roodpootvalken, 8 Visarenden, 7 Slechtvalken, 6 Wespendienven en 1 Havik gezien. Het aantal teluren, noch de telperiode, worden gepreciseerd. Tellingen langs de Vlaamse kust zijn jaarlijks vanaf 1988 uitgevoerd.

Grünhagen H. & Görze H.J. 1995. Späte Ersatzbrut eines Habichtspaars (*Accipiter gentilis*). Charadrius 31: 217-219.

Onduidelijk verhaal, waaruit de conclusie zou zijn dat een Havik een vervolgseggel op 15 mei met een vervolgseggel begon. De identiteit van het vrouwtje bleef echter onbekend (dus niet zeker of zij dezelfde was bij twee opeenvolgende nesten in hetzelfde seizoen), er werd niet bij de nesten geklommen (hebben er wel eieren in het eerste nest gelegen?), er werden geen metingen verricht aan het enige jong (terugrekenen legbegin gebeurde dus aan de hand van bereiken takkelingsstadium, terwijl niet eens het geslacht van het jong met zekerheid bekend was). Dit alles verpakt in eindeloos geleuter en onder gebruik van tientallen onnodige literatuurverwijzingen (waarvan het gros elkaar nabouwt).

Haapala J., Korhonen J. & Saurola P. 1995. (Breeding and population trends of common raptors in Finland in 1993.) Linnut 30: 20-25.

Een prachtig monitoring-systeem voor roofvogels en uilen werd in 1982 in Finland gestart: momenteel worden jaarlijks 108 studiegebieden van elk 100 km² op broedvogels geïnventariseerd. In 1994 werden daarbij 46.000 potentiële nestplaatsen gecontroleerd. Dit leverde 11.300 bezette territoria en 6800 actieve nesten op. Bij de nesten worden legselgrootte en aantal uitgevlogen geregistreerd, en nestjongen geringd (om een indruk te geven voor 1994: 2200 Haviken, 100 Wespendienven, 1800 Oeraluilen, 2200 Ruigpootuilen). De stand van de meeste soorten was over 1982-94 betrekkelijk stabiel, afgezien van schommelingen onder invloed van de muizenstand. Alleen het Smelleken vertoonde de laatste zes jaren een continue afname.

Hölker M. & Jöbges M. 1995. Brutbestand und Verbreitung der Rohrweihe (*Circus aeruginosus* L.) in Nordrhein-Westfalen im Jahre 1993. Charadrius 31: 201-210.

De huidige stand wordt op 170-190 paren geschat, overwegend broedend in Westfalen. Sinds de late jaren zeventig nam de stand in Nordrhein licht toe, in Westfalen daarentegen zeer sterk. Ruim 50% van de paren broedt in landbouwgewassen, de rest vooral in rietvelden en andere onbewerkte stukken grond.

Jenkins A.R. 1995. Morphometrics and flight performance of southern African Peregrine and Lanner Falcons. J. Avian Biol. 26: 49-58.

Slecht- en Lannervalken (gemeten aan levende vogels) bleken sterk van elkaar te verschillen waar het ging om snavelgrootte, pootgrootte, spanwijdte, vleugeloppervlak, staartlengte en vleugel-loading, kortom, kenmerken die van grote invloed zijn op jachtwijze en prooibehandeling. Op basis hiervan zouden Slechtvalken sneller moeten vliegen (tegen hogere energiekosten) en minder geschikt zijn om te cirkelen in thermiekbellen, dan Lannervalken. In de praktijk bleek dat aardig te kloppen. Slechtvalken vlogen sneller, maar gedurende kortere tijdsspannes en met meer vleugelslagen dan Lanners. Die laatste maakten ook meer gebruik van thermiek. Bovendien waren Slechtvalken meer geneigd vanaf een zitpost te jagen dan Lanners, waardoor ze selectiever waren ten aanzien van hun terreinkeus. Al met al konden verschillen in lichaamsbouw verantwoordelijk worden gehouden voor het verschil in habitatkeus en jachtwijze tussen beide valkesoorten.

Kunstmüller I. 1995. [Unsuccessful breeding of unusual colored female Marsh Harrier (*Circus aeruginosus*).] Buteo 7: 92-94.

Vrouwtje Bruine Kiek had vleugels die gepigmenteerd waren als een adult mannetje. Legde 3 eieren in een rietnest, maar broedde niet. In plaats daarvan zat ze in de top van een nabijgelegen grove den. Na voeding door het mannetje keerde ze telkens terug naar het dennetje. Het mannetje werd slechts eenmaal broedend op de eieren aangetroffen. Nest uiteindelijk verlaten.

Linsen F. 1995. Slechtvalken bij de Clausentrale. Slechtvalk Nieuwsbrief 1(2): 3.

Aanvulling op eerder artikel. Na aanvankelijke mislukking in 1995 werden op 21 juni in dezelfde nestkasten twee koude eieren (51,0x40,5 en 46,9x41,8 mm, schaaldikte 0.30 mm) aangetroffen, beide met gaten in de eischaal. Ook dit vervolgseggel leverde dus geen jongen op.

Magnin G. 1995. De bloedige prijs voor een sperwer als huisdier. Vogels 15(90): 8-11.

Jaarlijks worden er in NO-Turkije 15.000 Sperwers gevangen in het najaar. Deze vogels worden gebruikt voor de kwartelvangst. Na de doortrek van de Kwartels worden de dieren weer losgelaten. Om een Sperwer te vangen, is echter een Grauwe Klauwier nodig als lokvogel. De Grauwe Klauwieren worden op hun beurt gevoerd met vlees van vogels die daarvoor speciaal worden afgeschoten of gevangen, naar schatting nog eens

15.000 per jaar (vooral Wespendif, kiekendieven, Buizerd, Zwarte Wouw, maar ook Schreeuw- en Dwer-garend). Door voorlichting ter plekke wordt getracht een einde te maken aan het schieten van roofvogels als voer voor Grauwe Klauwieren (ze kunnen namelijk ook makkelijk worden gevoerd met ei). De spervwangst werd niet aangepakt, omdat deze is verankerd in de lokale maatschappij en de vogels na verloop van tijd toch worden losgelaten (overigens is het de vraag of veel van die Sperwers het overleven, omdat ze de vrijheid krijgen op een moment dat de weersomstandigheden zeer zijn verslechterd en hun prooi al overwegend zijn verdwenen; waarschijnlijk sneuvelt het gros na vrijlating alsnog binnen de kortste keren).

Meyburg B.-U., Scheller W. & Meyburg C. 1995. Zug und Überwinterung des Schreiadlers *Aquila pomarina*: Satellitentelemetrische Untersuchungen. J. Orn. 136: 401-422.

Vier adulte en drie juveniele Schreeuwaren werden in de broedgebieden van een zender voorzien, waarvan de signalen per satelliet werden opgevangen. Zodoende kon de trek van deze soort in kaart worden gebracht. De trektocht van Europa naar Zuid-Afrika nam 7,5 weken in beslag, de terugtocht duurde even lang. Beide routes waren nagenoeg identiek. In totaal werd 19.400 km afgelegd, inclusief de omzwervingen in Zambia. Per dag werd gemiddeld 166 km afgelegd. De grootte van het overwinteringsgebied bedroeg ongeveer 25.000 km². Alle vogels kwamen Afrika binnen via een smalle corridor tussen de lengtegraden 31° en 36° vanaf Suez zuidelijk tot het Tanganyika meer. Eén vogel werd direct na binnenkomst in Libanon afgemaakt. Er zijn aanwijzingen dat Libanon voor veel trekvogels een dodelijke val is door buitensporige jachtdruk.

Morimando F., Pezzo F., Draghi A. & Fratolocchi G. 1994. Prima nidificazione di Lanario *Falco hiarnicus* in provincia di Siena et note sulla locale distribuzione storica. Avocetta 18: 157-159.

Het eerste broedgeval van de Lannervalk wordt beschreven voor de provincie Sienna in Italië. De eileg vond plaats van 21-26 maart 1994, de eieren kwamen op 26-27 april uit en het enige jong (uit 2 eieren) vloog op 11 juni uit. De meeste prooien werden van 12-18 u aangedragen.

Mrlík V., Horák P., Bělka T. & Vrána J. 1995. [Analysis of Saker population (*Falco cherrug*) in the Czech Republic and conservation strategy.] Buteo 7: 191-192.

Maximaal negen paren Sakervalk in Tsjechië, waarvan er in 1994 slechts 4 succesvol broedden. De oorspronkelijke broedterreinen in de stroomdalen van grote rivieren zijn alle verlaten; tegenwoordig broeden de vogels in agrarische landschappen.

Nurse A. 1995. Bird of prey persecution in England, Wales & Northern Ireland in 1994. Report, Royal Society for the Protection of Birds, Sandy.

Vervolging van roofvogels beperkt zich niet tot Nederland. In de Britse eilanden worden bewezen gevallen van vervolging geregistreerd door de Engelse vogelbescherming. Uithalen van nesten werd vastgesteld bij Buizerd (2x), Havik (14x) en Slechtvalk (29x). Het aantal actieve eierverzamelaars in de UK wordt op 300 geschat! Hun bezigheden drukken in ieder geval voor Rode Wouw en Visarend de jaarlijkse groeiselheid van de (kleine) populaties. Er waren 30 gevallen van afschot, waarmee het de vaakst gemelde methode van vervolging was in 1994. De meerderheid van de geïdentificeerde daders had betrekking op jachttopzichers en personeel op landgoederen. Blauwe Kiekendief, Buizerd en Slechtvalk waren vaak het slachtoffer. Opvallend genoeg werden alle Blauwe Kiekendieven gevonden op plaatsen waar RSPB-medewerkers toegang hadden gekregen om onderzoek te doen; dat geeft te denken voor de gebieden waar toegang verboden is. Vergiftiging werd 29x vastgesteld, voornamelijk in voorjaar en late winter; Buizerd en Slechtvalk werden het vaakst vergiftigd gevonden. Buizerds ontbreken nog op veel plekken met geschikte broedgelegenheid, een aanwijzing voor de intensiteit van vervolging. Net als in Nederland zijn vermeende jachtbelangen de hoofdreden voor vervolging. Overigens zeggen de hier vermelde getallen, net als in Nederland, niets over de omvang van vervolging, omdat slechts het topje van de ijsberg boven water komt.

Nuttall R. 1995. Lesser Spotted Eagle *Aquila pomarina* at Zastron, southeastern Free State Province, South Africa. Journal of African Raptor Biology 10: 35-36.

Vroege vondst van een eerstejaars mannetje Schreeuwarend in Zuid-Afrika, namelijk op 8 november 1993. Door luizen geïnfecteerde vogel, die ver buiten zijn gebruikelijke overwinteringsgebied is terecht gekomen in een ongeschikte habitat. Ten tijde van de vondst waren de weersomstandigheden erg slecht.

Olli T. 1995. (The Golden Eagle in Finland in 1990-1994.) Linnut 30: 24-26.

De Finse populatie van de Steenarend omvat c. 330-350 paren (presentatie naar regio gesplitst). De broedresultaten worden over 1990-94 uitgewerkt. Het broedsucces schommelt onder invloed van het voedselaanbod en de weersomstandigheden in het voorjaar.

Oro D. & Tella J.L. 1995. A comparison of two methods for studying the diet of the Peregrine Falcon. J. Raptor Res. 29: 207-210.

Een vergelijking van prooiresten (n=72) en braakballen (n=81). De soortenrijkdom onder de prooiresten was groter dan in braakballen (mogelijk deels veroorzaakt doordat veel kleine zangvogels in de braakballen niet op

naam konden worden gebracht). Kleine prooien werden zelden ontdekt als prooiest, terwijl grote prooien juist vaker als prooiest dan in een braakbal voorkwamen.

Ouweneel G. 1995. Voorkomen en terreinkeus van Slechtvalk *Falco peregrinus* in het noordelijk Deltagebied. Vogeljaar 43: 193-198.

Overzicht van waarnemingen op Schouwen-Duiveland, Goeree-Overflakkee en de Hoekse Waard van 1966-95. Toename zichtbaar, vooral vanaf late jaren tachtig. Heden ten dage 9-13 exemplaren jaarlijks present in noordelijke Delta. Eerste vogels arriveren vanaf half augustus, het vertrek valt gewoonlijk in april. Buitendijkse terreinen zijn geliefd als jachttrein (veel prooivogels aanwezig), hoogsanningsmasten en paaltjes fungeren als zitposten. Anecdotische waarnemingen werden verzameld van de prooikeus.

Peške L. 1995. [The first confirmed breeding attempt of Peregrine Falcon (*Falco peregrinus*) within Prague.] Buteo 7: 56-66.

Broedpoging in 1995 van een Slechtvalk op de Týn Katedraal in Praag met 3 eieren (waarvan 1 in débris van nest). Mislukt door reparatiewerkzaamheden. Historisch gezien was dit de eerste broedpoging in Praag. Het vrouwtje was een valkeniersvogel dat in 1993 was ontsnapt. Het mannetje droeg oude langveters en moet dus ook afkomstig zijn geweest van een valkenier.

Pöyhönen M. 1995. (Occurrence and breeding of the Black Kite in Finland.) Linnut 31: 20-24.

De Finse populatie Zwarte Wouw omvat 5-10 paren. Waarschijnlijk was de soort in de middenjaren '50 talrijker. In dit artikel een cumulatie van alle waarnemingen per 5-daagse periode (1976-93), jaarlijks aantal waarnemingen over 1976-92, trekrichting in voorjaar en informatie over de kleine populatie langs de rivier Kymijoki in ZO-Finland.

Poprach K., Benes B., Šírek J. & Gahura V. 1995. [Knowledges on the distribution of Red Kite (*Milvus milvus*) in Northern Moravia (Czech Republic).] Buteo 7: 37-46.

Recentelijk overwinteren Rode Wouwen steeds vaker in Moravia. De eerste broedgevallen in N-Moravia in de 20ste eeuw werden in 1994 vastgesteld (4 nesten). In Z-Moravia voor het eerst broedend in 1976; hier al 19 nesten in 1994. In Bohemen werd het eerste broedgeval in 1979 opgemerkt. De totale populatie in Bohemen wordt nu op 40 paren geschat, in heel Tsjechië op 60 paren.

Potters H. 1995. Roofvogelonderzoek in de regio Bergen op Zoom/Roosendaal. Veerkracht 6(1): 25-29.

Grootte werkgebied c. 87.000 ha. In dit gebied nestelen Wespandief, Bruine Kiekendief, Havik, Sperwer, Buizerd, Torenvalk en Boomvalk. Veel informatie over broedsucces, prooikeus en vervolging. In de Rucphense bossen (1100 ha) wist slechts 1 paar Havik jongen groot te brengen, maar de Sperwer is hier juist dik gezaaid (20 paren in 1991).

Robbrecht G. 1995. Het F.I.R. en Electrabel samen in de bres voor de Slechtvalk. Slechtvalk Nieuwsbrief 1(2): 4.

Verskillende electriciteitscentrales in Vlaanderen worden de laatste tijd 'bewoond' door Slechtvalken; in één geval werd een paartje verdreven (?) door een hybride Giervalk (gekweekt in Keulen, ontsnapt bij een lokale valkenier). In Belgisch Limburg werden 3 eieren gelegd in een nestkast (half april broedend); eieren waren echter onbevruucht (hoe vastgesteld?). Elders in Vlaanderen op twee locaties eveneens Slechtvalken aanwezig.

Saurola P. 1995. (Finnish Osprey population in tailwind.) Linnut 30: 16-20.

Vanaf 1971 worden in Finland bijna alle visarendnesten jaarlijks gecontroleerd (in 1994 961 bezette territoria, 782 actieve nesten en 716 succesvolle nesten). De stand is geleidelijk toegenomen, niet het minst door op grote schaal kunstnesten aan te bieden (in de jaren negentig broedde al 42% op kunstnesten). Momenteel worden jaarlijks ongeveer 1500 Visarenden geringd, die overwegend in West-Afrika overwinteren.

Schoppers J. 1995. Acht eieren in nest van Sperwer *Accipiter nisus*. Limosa 68: 117-119.

In 1994 werd een 8-legsel van de Sperwer gevonden in de Ossenwaard bij Lobith. De variatie binnen het legsel (maten, pigmentering) was niet erg groot, zodat niet valt uit te sluiten dat ze van één vrouwtje afkomstig waren. Vier eieren verdwenen, twee eieren kwamen niet uit en twee eieren leverden vliegvlugge jongen op. Het vrouwtje werd gevangen en was een derde kalenderjaars vogel en aan de zware kant.

Ševčík J. 1995. [Abundance of wintering birds of prey in an agricultural landscape of the Třeboň Region.] Buteo 7: 82-84.

Lijntransecttelling van 41 km in een 3900 ha groot agrarisch gebied in Tsjechië in 1986-92, met 18 stops op vaste punten. Buizerd het talrijkst (79%), gevolgd door Ruigpootbuizerd (9%), Torenvalk (6%), Blauwe Kiek, Zearend, Sperwer, Bruine Kiek, Havik, Smelken en Slechtvalk (elk <5%). Maximum dichtheid van Buizerd was 1.72 individuen/100 ha. Buizerd bereikte in 2de helft november zijn maximum en bleef in aantal gelijk tot midden januari; daarna volgde een afname.

Siegner J. 1994. Zweitbruten beim Turmfalken *Falco tinnunculus*? Garmischer vogelkdl. Ber. 24: 24-26.

Vier nesten waarbij eind of begin juni jongen uitvlogen, gevolgd door legfels in dezelfde nestkasten eind juni en grote jongen in juli. Niet zeker of het om dezelfde broedvogels gaat, omdat individuele herkenning achterwege bleef. Overgang van eerste naar tweede legfel sluiten echter een tweede broedsel niet uit.

Speelman R., de Jong L. & Hasper H. 1995. Adulte Gierzwaluwen *Apus apus* op menu van Torenvalk *Falco tinnunculus*. Drentse Vogels 8: 18-20.

Een wijfje Torenvalk, dat een nest in een kerktoren had, bemachtigde adulte Gierzwaluwen door een snelle uitval te doen naar de nestopening direct na aankomst van een Gierzwaluw bij zijn nest. Door naar binnen te graaien wist ze de vogel te pakken. In totaal greep ze minimaal 10 adulte Gierzwaluwen uit dezelfde kolonie.

Stjernberg T. & Koivusaari J. 1995. (The recovery of the White-tailed Sea Eagle population in Finland in 1970-1994.) Linnut 30: 5-14.

Uitgebreid overzicht (met veel grafieken en tabellen) van het herstel van de Zeearend-populatie in Finland. De Finse populatie verdubbelde in de afgelopen 12 jaar (105 paren in 1994); ook het broedsucces verbeterde aanzienlijk. Dit herstel is te danken aan een afname van DDE in de Oostzee sinds de vroege jaren tachtig, wintervoeding en actieve bescherming van nesten. Door wintervoeding is de overlevingskans van eerstejaars en onvolwassen arenden zeer verbeterd (>50% overleeft deze fase). Bescherming van de nestomgeving is belangrijk vanwege de sterke binding van Zeearenden met hun broed- en jachtplekken.

Voříšek P. 1995. [Changes in breeding density of the Common Buzzard (*Buteo buteo*) in Choceň region (E Bohemia) in 1984-1992 and some notes on the method of estimating population density.] Buteo 7: 7-18.

Nestkartering in een studiegebied dat in omvang wisselde van 45-117 km². Gemiddelde dichtheid in 1984-92 was 25 paren/100 km² (uitersten 20-28). Elders in Tsjechië en Slowakije varieerden de dichtheden tussen 2 en 40 paren/100 km² (literatuurbronnen). Onderlinge vergelijking echter moeilijk vanwege gebruik van verschillende methoden van onderzoek. Er wordt aangeraden te werken in studiegebieden met natuurlijke grenzen die ten minste 80-100 km² groot zijn, en waarbij de de ratio tussen randlengte en oppervlakte zo klein mogelijk moet zijn.

Wegner P. 1995. Bericht über den Wanderfalken in Nordrhein-Westfalen im Jahre 1995. Slechtvalk Nieuwsbrief 1(2): 11.

In 1995 13 broedgevallen op gebouwen (8 succesvol, 20 jongen uitvlogen waarvan slechts 7 geringd). Twee broedgevallen op rotswanden in Sauerland echter mislukt door marterpredatie. Door ophangen van nestkasten worden Slechtvalken naar gebouwen gelokt, omdat de oorspronkelijke broedgebieden in rotswanden sterk worden bedreigd door klimtoerisme.

Wikman M. 1995. (The Peregrine Falcon in Finland in 1990-1994.) Linnut 30: 21-23.

De Slechtvalk was in 1965-75 bijna verdwenen als broedvogel in Finland. Vanaf de late jaren zeventig begon een herstel, vooral in Lapland. De zuidelijke populatie bleef tot in de late jaren tachtig een duidelijk lager broedsucces houden dan de noordelijk broedende vogels, maar in de jaren negentig produceerden beide populaties gemiddeld ongeveer 2 jongen per paar.

